

Kapaklı köyü Çankırı'ya 50, Kurşunlu'ya 13 km uzaklıktadır. Kitapta anlatılanların çoğu Türkiye'deki bütün köyler için geçerlidir. Yurdumuzun her köyünden insanlar bu kitapta kendisini ilgilendiren yazılar bulacaktır.

Osmanlı belgelerinde 16. Yüzyıldan itibaren Kapaklı köyü hakkında bilgilere rastlanmakta, Cami, Çeşme ve mezar taşlarındaki tarihler 400 yıl geriye kadar gitmektedir. Bugün yaşı 50'nin üzerinde olan kişiler şanslıdır. Binlerce yıldır kara sabanla, kağnılarla yapılan çiftçiliğe şahit olup, elektrik, televizyon, cep telefonu, internet vs olmadan yaşamayı gördüler. Her alanda günümüzdeki son teknolojik gelişmelere de yetişip, genç yaştaki insanlara masal gibi gelecek değişimlere de tanık oldular. Kapaklı köyü hakkında yazılanları okurken her alandaki gelişmeleri, değişimleri de bulacaksınız.

Twitter / aktifyayinevi
aktifyayinevi.com
Online Satış için:
idealkitap.com

OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE
ÇANKIRI İLİ KURŞUNLU İLÇESİ

KAPAKLI KÖYÜ

KASIM ÇELİK

Aktif
YAYINEVİ

OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE
ÇANKIRI İLİ KURŞUNLU İLÇESİ

KAPAKLI KÖYÜ

KASIM ÇELİK

Aktif
YAYINEVİ

OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE
ÇANKIRI İLİ KURŞUNLU İLÇESİ

KAPAKLI KÖYÜ

Osmanlı'dan Günümüze
Çankırı İli Kurşunlu İlçesi
KAPAKLI KÖYÜ
Kasım Çelik

Genel Yayın Yönetmeni
Cemal Piri

Editör
Zeynep Yeşilova

Kapak Tasarımı
Yunus Karaaslan

Grafik Tasarım
Gökhan Koç - Erhan Yalur

ISBN 978-605-9940-91-7

Baskı ve Cilt
MC Matbaa
Sertifika No. 43257
1.Basım: İstanbul, 2022.
Kültür Bakanlığı Sertifika No: 50032

AKTİF YAYINEVİ
Topkapı Mah. Kahalbaşı Sok. No:31/1 Fatih-İstanbul
Tel: +90 212 528 85 41 • bilgi@aktifyayinevi.com

Esere Ait Kütüphane Katalog Kartına
Karekodu Okutarak Ulaşabilirsiniz.

© Bu eserin basılı, elektronik ya da sesli ortam dahil olmak üzere her türlü şekilde basım hakkı yayınevine aittir. Yayınevinin yazılı izni olmadan çoğaltılamaz.

OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE
ÇANKIRI İLİ KURŞUNLU İLÇESİ

KAPAKLI KÖYÜ

Kasım ÇELİK

Aktif
YAYINEVİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	11
SÖZLÜK	13
BİRİNCİ BÖLÜM	
GİRİŞ	15
1.1 Giriş	15
İKİNCİ BÖLÜM	
ÇANKIRI	17
2.1. Çankırı	17
2.2. Çankırı'nın Tabiat Şartları	18
2.3. Çankırı Adı Nereden Geliyor?	19
2.4. Tarihte Çankırı	21
2.5. Çankırı'da Görülmesi Gereken Yerler	24
2.5.1. Çankırı Kalesi	24
2.5.2. Taş Mescit	24
2.5.3. İmaret Camii	25
2.5.4. Ulu Cami	25
2.5.5. Karataş Hamamı	25
2.5.6. Tuz Mağarası	26
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
KURŞUNLU	27
3.1. Nahiyeden İlçeye, Osmanlı'dan Günümüze Kurşunlu	27
3.2. Tarihte Kurşunlu	29
3.3. Kurşunlu'nun Coğrafi Konumu ve Ekonomisi	29
3.4. Kurşunlu'nun Tarihi ve Turistik Yerleri	31
3.4.1. Karaköprü	31
3.4.2. Kurşunlu Hamamı	32
3.4.3. Eski Cami veya Pazar Kilise Camii	32
3.4.4. Pazar Çeşmesi (Kuyu Pınar)	32
3.4.5. Kurşunlu Kaya Mezarları (Yedikapılı)	34
3.4.6. Karacaviran Ilıcası	35
3.4.7. Acı Su	35

3.4.8. Ası Su	35
3.4.9. Çavundur Hamamı	36

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KAPAKLI KÖYÜ	37
4.1. Köyün Coğrafi Konumu, Sınırları ve Günümüzdeki Durumu	37
4.2. Köyün Nüfusu	40
4.3. Köyün Ekonomik Durumu, Geçim Kaynakları	44
4.4. Gurbetteki Köylüler	52
4.4.1. Ankara Derneği	55
4.4.2. İstanbul Derneği	56
4.5. Köydeki Tarihi Yapılar	58
4.5.1. Kapaklı Köyü Camii	58
4.5.2. Köy Pınarı	64
4.5.3. Mezar Taşları	68
4.6. Köydeki Okul Binaları	74
4.6.1. Eski Mektep	74
4.6.2. Yeni Mektep	75
4.6.3. Köy Okulu	77
4.7. Köyün İçindeki Su Kaynakları	79
4.7.1. Köy Pınarı	79
4.7.2. İyi Eyme	81
4.7.3. Kötü Eyme - Çamaşırılık	82
4.7.4. Mahzen	83
4.7.5. Kiraz Suyu	84
4.7.6. Şebeke Suyu	84
4.7.7. Hayırlar Çeşmesi ve Havva Ana Hayratı	86
4.8. Köyün Akarsuları	87
4.8.1. Devrez Çayı	87
4.8.1.1 Devrez'deki Değirmenler	90
4.8.2. Yumrutaş Çayı	93
4.9. Köyün Gölleri	94
4.9.1. Sülük Gölü	94
4.9.2. Tepegöl	96
4.9.3. Balçayırı Gölü	97

4.9.4. Bağşaş Gölü	97
4.9.5. Eski Göl	98
4.9.6. Recep Pınarı ve Gölü	99
4.10. Köyün Kuyuları	100
4.10.1. Bastaklı Kuyu	102
4.10.2. So Kuyusu	104
4.10.3. Kurtlu Kuyu	104
4.10.4. Bağşaş Kuyusu	104
4.10.5. Kanlı Kuyu	105
4.10.6. Piliz Kuyusu	105
4.10.7. Koş Dede Kuyusu	105
4.10.8. Keson Kuyu	105
4.11. Köy Odaları	106
4.11.1. Albelerin Oda	108
4.11.2. Bozdanların Oda	108
4.11.3. Cami Odası	108
4.11.4. Dervişlerin Oda	109
4.11.5. Halil Ağagilin Oda	109
4.11.6. Karagözlerin Oda	109
4.11.7. Mehmet Çavuşgilin Oda	109
4.12. Köyde Yağmur Duası	110
4.13. Köyümüzdeki Kutsal Yerler	111
4.13.1. Koş Dede	111
4.13.2. Şih (Şeyh) Tepesi – Erenler Tepesi	113
4.14. Para ile Taş Toplanması ve Çiftçi Bağkur'u	114
4.15. Sığır - Buzağı Güdülmesi ve At - Öküz Geziği	116
4.16. Düğün ve Kına Gecesi Adetleri	123
4.16.1. Kız Beğenme ve Dünürlük	123
4.16.2. Düğüne Hazırlık, Harç Görme	124
4.16.3. Erkek Kına Gecesi	125
4.16.4. Kız Kınası	130
4.16.5. Güveybaşı Dolandırma – Damat Giydirme	131
4.16.6. Çeyiz Asma, Çeyiz Kıyma ve At Yarışları	134
4.16.7. Gelin Çıkarma	136
4.16.8. Geline Koç Hediye Edilmesi ve Kaynana – Kayınpeder Güreşi	137
4.16.9. Gelinin Eve Girmesi ve Devamındaki Âdetler	138

4.16.10. Duvak	141
4.16.11. Köy Dışına Gelin Çıkarma	143
4.17. Yol Yapımı, Telefon ve Elektrğin Köye Gelişi	145
4.17.1. Yol Yapımı	145
4.17.2. Telefonun Köye Gelişi	148
4.17.3. Elektrğin Köye Gelişi	149
4.18. Köyün Mezarlıkları	152
4.19. Köy Muhtarları	153
4.20. Eski Çiftçilik ve Yeni Durum	154
4.20.1. Tarladan Harmana Kadar	155
4.20.2. Dibek Dövme ve Dik	161
4.20.3. El Değirmeni	162
4.20.4. Selektör	163
4.20.5. Elektrikli Değirmen	163
4.21. Köydeki Çeşitli Âdet ve Gelenekler	164
4.21.1. Adım Kesme	164
4.21.2. Ferfere veya Ferfene	165
4.21.3. Askere Uğurlama	166
4.21.4. Üç günlük Çizmek	166
4.21.5. Bulgur Püskürmek	167
4.21.6. İğne Atmak	167
4.22. Bilinen Hikâye ve Efsaneler	167
4.22.1. Gelin Kayası Efsanesi	167
4.22.2. Yumrutaş Efsanesi	168
4.22.3. Dökmeciler Köyü Hikâyesi	169
4.23. Köye Has Birkaç Yiyecek	170
4.23.1. Ahlat	171
4.23.2. Kavut	171
4.23.3. Dövme	172
4.23.4. Kavurga	172
4.23.5. Cizleme veya Cızlama	172
4.23.6. Keş	173
4.23.7. Torba Yoğurdu	173
4.23.8. Namaz Ekmeği	174
4.23.9. Uğut	174
4.23.10. Pıhtı	174

4.24. Köyde Birlikte Yapılan İşler	175
4.24.1. Mayıs Kesme	175
4.24.2 Hamur Kesme	176
4.24.3. İmece ile Köyün İşlerinin Yapılması	177
4.24.4. Odun Dağıtımı	177
4.24.5. Köy Tarlasının Biçilmesi	178
4.24.6. İnşaat Malzemelerinin Taşınması	179
4.25. Pazara Gidilmesi	179
4.26. Köy Evleri	183
4.26.1. Ocak Başı ve Küller	187
4.26.2. Bebe Toprağı	188
4.27. Çocuk Oyunları	188
4.27.1. Enek	189
4.27.2. Şırık	189
4.27.3. Ayı Oynatmak	189
4.27.4. Dana Oyunu	190
4.27.5. Şıklak Patlatmak	190
4.27.6. Gıncırdak	190
4.28. Köye Gelen Esnaf ve Sanatkârlar	191
4.28.1. Elekçiler	191
4.28.2. Kalaycılar	192
4.28.3. Çerçici	192
4.28.4. Sünnetçi	193
4.28.5. Nalbant	193
4.28.6. Dişçi	194
4.29. Şehitlerimiz ve Gazilerimiz	195
4.30. Köyümüzden Birkaç Kişi – Olay	197
4.30.1. Abdülkadir Yılmaz - Bakkal	197
4.30.2. Adil Acar - Öğretmen	199
4.30.3. Ahmet Küçük	201
4.30.1: Azmi Dolun ve Eşi Hayriye Hanım	204
4.30.5. Bekir Ateş	208
4.30.6. Hakan Zengin - Guinness'e Giren Uluslararası Bir Başarı	211
4.30.7. Halil İbrahim Özkan	212
4.30.8. Hamdi Çelebi - Karagöz	214

4.30.9. Şükrü Çelebi - Uzun Şükrü	217
4.30.10. Kazazede 11 Kişi – Ekim 2004	220
4.30.11. Tatlı Tesadüfler	221
4.30.12. Boncuklu Tarla	223

BEŞİNCİ BÖLÜM

OSMANLICA KAYITLARDA KAPAKLI KÖYÜ	224
5.1. Tapu Tahrir Defterleri	224
5.1.1 438 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530)	225
5.2. Osmanlı Arşivi A.}MKT 00057 00064 Numaralı Belge	228
5.3. Kurşunlu Temettuât Defteri (h.1260/m. 1845)	230
5.3.1 1845 Yılı Temettuât Defterinde Kurşunlu'nun Köyleri	232
5.3.2. Günümüzde Kurşunlu'nun Köyleri	233

ALTINCI BÖLÜM

KURŞUNLU NÜFUS DEFTERİNDE KAPAKLI KÖYÜ	234
6.1. Kurşunlu Nüfus Defterinde Kapaklı Köyü Sülale Adları	234
6.2. Sülalelerin Kullandıkları Soyadları	235
6.3. Sülale Adlarının Gerçek Listesi (Alfabetik)	238
6.4. Kurşunlu Nüfus Müd. ile 1845 yılındaki Sülalelerin Karşılaştırılması	240
6.5. Sülale Adları Üzerine Bazı Tespitler	241
6.6. Günümüzde Halk Arasında Kullanılan Sülale Adları	243

YEDİNCİ BÖLÜM

1845 TARİHLİ TEMETTUÂT DEFTERİ KAPAKLI KÖYÜ KISMI	246
7.1. 1845 Yılı Temettuât Defterinde Kapaklı Köyü	246
7.2. Temettuât Defterinde Hane Hane Kapaklı Köyü	248
7.3. Temettuât Defterine Göre 1845 Yılında Kapaklı'nın Ekonomik Durumu	280

SONUÇ	284
EKLER	286
KÖYÜMÜZDEN VE KÖYLÜLERİMİZDEN RESİMLER	296
KAYNAKÇA	330
ÖZGEÇMİŞ	334

ÖNSÖZ

Çevremizi her yönüyle öğrenmemiz önemlidir. Tez konusu için danıştığım Hocam Prof. Dr. Ziya Kazıcı “Öncelikli olarak nüfusta kayıtlı olduğun memleketin, ilin, ilçen hakkında bir konu tespit et. Bulamaz isen başka bir konu bakabilirsin. Ama en doğrusu memleketinden araştırmaya başlamaktır” diye tavsiyede bulunmuştu. Ben de araştırmalarımı bu yönde yoğunlaştırdım. İnternette www.kapaklikoyu.com adresinde bulunan Kapaklı Köyü WEB Sitesinin Editörü olmam sebebiyle ciddi bir bilgi birikimim de vardı. Osmanlı Arşivi’nde ve akademik yayınlar arasında önemli bilgiler, belgeler buldum. Köyü ziyaret ettiğim zamanlarda yaşlı – genç tecrübeli kişilerle görüşmeler yaptım. Kapaklı Köyü Ankara Dernek Başkanı Durmuş Ateş ve İstanbul Dernek Başkanı Kadir Yaşar’dan aldığım bilgilerden tez çalışmamda çok istifade ettim. Son 4 dönemdir Köy Muhtarı olarak görev yapan Halil Kaya ile eski muhtarlardan rahmetli Cemal Bozkurt, dayım Savaş Küçük ve Köyümüzün büyüklerinden Hüseyin Sarıkaya’dan aldığım bilgiler de son derece değerliydi. 2 yıllık çalışmanın neticesinde “Osmanlı’dan Günümüze Çankırı İli Kurşunlu İlçesi Kapaklı Köyü” adlı yüksek lisans tezimi tamamladım. 2020 Mayıs ayında jüri karşısında savunmamı yaptım ve oy birliği ile tezim kabul edildi.

Tezimi kitap olarak yayınlamak için köyümüze ait adet ve gelenekler ile kültür mirası olarak aktarılmasında fayda g rd g m konulara biraz daha ekleme yaptım. K y m z ve k yl lerimize dair bulabildiğim resimleri de kitaba ekledim.

Konu tespit aŐamasından bitimine kadar yardımlarını esirgemeyen kıymetli Hocam Prof. Dr. Ziya Kazıcı'ya, araŐtırmalarımda yardımı esirgemeyen tüm Kapaklı köyü mensuplarına ve katkıda bulunan herkese teŐekkür etmeyi bir borç bilirim.

Kasım ÇELİK

İstanbul - 2021

SÖZLÜK

Osmanlıca belgelerde olup, günümüzde kullanılmayan kelimeler için hazırlanmıştır.

Adet-i ağnam: Koyun ve keçiler için alınan vergi

Ağnam: Koyunlar (Ganem: Koyun)

Asiyab: Değirmen, su değirmeni

Aşar: Mahsulatin onda birinden hasıl varidat. Mahsullerden alınan onda bir vergi. Öşür'ün çoğulu

Bermucib: Gereğince, icabına göre.

Gayri Mezru': Ekili olmayan, ziraat yapılmamış

Hınta: Buğday

Hınta Keyl: Buğday ölçüsü. Kile bugün de bir ölçü olarak Anadolu'da kullanılmaktadır.

Kaffe: Hep, bütün, cümle.

Karye: Köy

Karye-i mezbur: Belirtilen, adı geçen köy

Keyl: Ölçme, kile, tahıl, hububat ölçüsü, ölçek

Köllük: İş ve yük hayvanı. Sütten kazanç getirmeyen, yük taşıma ve binmek için kullanılan.

Kura: Karyeler, köyler, kasabalar.

Mecmu': Cem olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş

Mecmu'un temettu'u: Toplam gelir

Merbut: Bağlı, raptedilmiş, ekli, bitişik.

Mezbur: Adı geçen. İsmi yukarıda geçen

Mezru: Ziraat olunmuş, ekilmiş, çift sürülüp tohum atılmış

Muaf: Vergiden muaf olan, vergi alınmayan. İmam, kadı, asker, devlet memurları, engelliler veya özel bir sebeple vergi alınmamasına karar verilmiş kişi ve gruplar.

Muharrer: Yazılmış, tahrir olunmuş.

Mukarraran: Karar verildiği, takdir edildiği gibi

Mücerred: Bekar, tek

Rüsüm: Vergiler (Toprak ürünlerinden başka gelirlerden alınan vergi)

Sağman: Sağılan, süt veren

Şa'ir: Arpa.

Tahrir: yazma, kaydetme, deftere geçirme

Tarh: Uzlaşmak

Temettu: Kâr etme, kazanma, fayda, kazanç sağlama

Temettuât: Kârlar, kazanılanlar, faydalar.

Temettuât vergisi: Herkesin kazancıyla mütenasip olarak devlete verdiği vergi. Tüccarın, esnafın ve köylünün yıllık kazançlarından alınan vergi

Zuhûrat: Ortaya çıkana, görünüşe göre, göz kararı

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Kapaklı köyü, Çankırı ilinin Kurşunlu ilçesine bağlıdır. Kurşunlu, Çankırı'nın Merkez ilçe dışındaki 11 ilçesinden biridir. Kapaklı, Kurşunlu'nun 24 köyünden biridir. Kapaklı köyü adına Osmanlı arşiv kaynaklarında 16. asırdan itibaren rastlanmaktadır. Vergiye esas olacak gelirlerin tespit edilmesi ve vergi toplanması için tutulan tahrir ve temettuât defterlerinde Karye-i Kapaklı olarak yer almaktadır. Söz konusu defterlerde Kapaklı köyü hakkında, kaç hane olduğundan, kimin hangi türden, ne miktarda geliri olduğuna dair bilgiler bulunmaktadır. Kaynaklarda bu bilgilerle birlikte ne kadar vergi alınacağı da kayıtlıdır. Kapaklı kelimesinin yerleşim yeri olarak çok sayıda köy ve kasabaya isim olarak verildiği görülmektedir. Bu nedenle farklı yerlere ait belgeleri tespit edip eleme yapmak gerektiği. Araştırmalarımızda Çankırı'da bile çok sayıda Kapaklı köyü adına rastladık. Örneğin, Şabanözü veya eski adıyla Viranşehir, günümüzdeki Safranbolu'ya bağlı Kapaklı köyleri. Bu nedenle Kapaklı kelimesinin bilinen anlamlarının dışında, çok sayıda yerleşim yerine ad olmasına sebep olan, farklı bir manası olup olmadığı konusunda önemli

ansiklopedi ve sözlükleri inceledim. Maalesef çok sayıda yerleŒim birimine ad verilmesine sebep olacak farklı bir malumat bulamadım.  alıŒmamızın ana konusu Osmanlı'dan günümüze Kapaklı köyü olacaktır. Bu yüzden öncelikle Kapaklı köyünün bağlı olduğu il  ankırı ve il e KurŒunlu hakkında kısaca bilgi vermek istiyorum.